

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
завідувач кафедри ФМФР
Баранова В.Г.

“ ” _____ 2018 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»:

за магістерською програмою професійного спрямування:
«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему:

**ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ: ПРОБЛЕМИ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І УПРАВЛІННЯ**

Виконавець

студентка центру вечірньої форми
навчання

Лисак Ольга Олександрівна

/підпис/

Науковий керівник

кандидат економічних наук, доцент

Лапіна Ірина Сергіївна

/підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

	3
ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ	6
1.1 Сутність фінансової стійкості як економічної категорії	6
1.2 Показники фінансової стійкості банку та алгоритм їх розрахунку.....	17
1.3 Методи проведення аналізу фінансової стійкості	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «УКРЕКСІМБАНК»).......	34
2.1 Місце ПАТ «Укрексімбанк» на ринку банківських послуг та аналіз його основних показників.....	34
2.2 Аналіз фінансової стійкості ПАТ «Укрексімбанк».....	46
2.3 Аналіз впливу рівня ліквідності на прибутковість комерційного банку ПАТ «Укрексімбанк».....	54
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ПАТ «УКРЕКСІМБАНК»).......	62
3.1 Методи забезпечення фінансової стійкості банку ПАТ «Укрексімбанк» та управління нею	62
3.2 Комплексна оцінка фінансової стійкості ПАТ «Укрексімбанк» на основі рейтингової системи.....	73
3.3. Рекомендації по підвищенню ефективності управління фінансовою стійкістю ПАТ «Укрексімбанк».....	80
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94
ДОДАТКИ.....	100

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Забезпечення фінансової стійкості банків - необхідна умова ефективного функціонування економіки України. Але банк, як суб'єкт господарювання, заінтересований у найбільш прибутковому вкладенні наявних грошових ресурсів. Прагнення до максимізації прибутків зумовлює вкладення коштів в операції, що мають підвищений ступінь ризику. Отже, комерційний банк, здійснюючи певні операції, може зазнати ризику втрат та банкрутства.

Зважаючи на це, проблеми забезпечення ефективного управління банківською діяльністю необхідно досліджувати з позицій можливості досягнення комерційними банками динамічного стану фінансової стійкості та підтримання оптимальної позиції на шкалі "прибуток-ризик". Такий підхід не є традиційним для вітчизняної школи фінансового управління комерційним банком, у розвинутих країнах він також недостатньо відпрацьований.

Аналізу основних аспектів забезпечення фінансової стійкості фінансово-кредитних інституцій, зокрема банків, та їх ролі у ринковій економічній системі присвячені праці багатьох провідних вітчизняних та зарубіжних учених. У процесі дослідження були вивчені та узагальнені результати праць, авторами яких є українські вчені: Жердецька Л. В., Михайлюк Р. В., Майба В. В., Дзюбик О. В., Добринь С. В., Кривенко Л. В., Коваленко В. Є., Кочетков В. М., Мазурков В. О., Фіронова В. М., Костриченко В. М., Краснова І. Д., Якімова І. О.

Проблема забезпечення та зміцнення фінансової стійкості банків – не породжена сьогоденням, вона має корені й у минулому, складна та до кінця не розв'язана. В умовах наслідків світової фінансової кризи особливої актуальності набувають дослідження забезпечення фінансової стійкості комерційного банку, глибинних причин її порушення. Конструктивна роль таких досліджень полягає у їх спрямованості на розроблення цілісного

підходу до оптимізації фінансового управління банками в умовах нестабільності і ризику, пошуку можливих шляхів досягнення динамічного стану фінансової стійкості та виходу на траєкторію стабільного зростання.

Комерційному банку в процесі діяльності постійно потрібно вирішувати дилему "прибутковість - ліквідність", від успішного вирішення якої багато в чому залежить його функціонування. Існування цієї проблеми зумовлене ризикованим характером здійснення багатьох банківських операцій. Суб'єктивні та об'єктивні чинники ринкового механізму суттєво впливають на банківську сферу, здійснюючи прямий чи непрямий вплив як на самі банківські установи, так і на клієнтів банку та його ділових партнерів. Надзвичайно високе значення банків в ефективно функціонуючій ринковій системі зумовлює такий стан справ, коли суспільство не ставитиме під сумнів платоспроможність та стабільність банківської системи, а депоненти та акціонери повинні мати повну впевненість у фінансовій стійкості свого банку. Таким чином, забезпечення фінансової стійкості банку на сьогоднішній час досить актуальне. Адже, одним з найважливіших факторів забезпечення довіри до банку є підтримання його фінансової стійкості.

Об'єктом дослідження є економічні процеси, що виникають з приводу діагностики фінансової стійкості комерційних банків та напрямки її забезпечення.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи забезпечення фінансової стійкості комерційних банків.

Метою магістерського дослідження є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової стійкості ПАТ «Укресімбанк».

Відповідно до цієї мети визначено сукупність **основних завдань**, спрямованих на її досягнення:

- а) з'ясування сутності фінансової стійкості комерційного банку;
- б) визначення методичних основ механізму управління фінансовою стійкістю комерційних банків;

в) визначення базових характеристик фінансової стійкості комерційного банку;

г) аналіз та оцінка фінансової стійкості фінансових установ на прикладі комерційного банку ПАТ «Укрексімбанк»;

д) визначення шляхів поліпшення управління фінансовою стійкістю банків;

Методами магістерського дослідження є - структурний аналіз, первинні статистичні спостереження, групування та статистичний аналіз хронологічних рядів параметрів, побудова математичної моделі.

Інформаційно-методологічними джерелами магістерського дослідження були Закони України, нормативно-інструктивні документи Національного банку України, статистична інформація по діяльності банківської системи України, опублікована Національним банком України та Асоціацією українських банків на інтернет-сайтах, фінансова звітність ПАТ «Укрексімбанк» 2013 - 2017 роки, опублікована в поточних та річних звітах на офіційному інтернет-сайті банку.

Мета і завдання написання роботи визначили її структуру, що складається із вступу, трьох глав і висновки. Перший розділ розкриває теоретичні основи управління фінансовою стійкістю комерційних банків. Також в розділі визначені значення, завдання та джерела інформації аналізу фінансових результатів. представлені методичні підходи до аналізу фінансової стійкості комерційного банку. У другому розділі міститься оцінка та аналіз фінансової стійкості ПАТ «Укрексімбанк». Третій розділ містить рекомендації по підвищенню фінансової стійкості комерційного банку.

Матеріали дослідження були висвітлені на науковій студентській конференції «Стабілізація фінансово-економічної системи України» (16-20.04.2018р.)

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

У процесі дослідження проаналізовано й узагальнено погляди багатьох учених щодо визначення поняття «стійкість», «фінансова стійкість банку». Їх аналіз дозволив визначити, що базовою характеристикою діяльності банку є загальноекономічна стійкість, що включає до свого складу фінансову та організаційну стійкість.

Визначено, що фінансова стійкість є головною умовою банку для здійснення своєї діяльності. Фінансова стійкість – це здатність банку виконувати свої функції, не зважаючи на вплив зовнішніх та внутрішніх факторів; можливість банку відповідати за взятими на себе зобов'язаннями у встановлені строки, під впливом різноманітних факторів.

Фінансова стійкість забезпечує спроможність банку ефективно працювати, досягаючи мети, динамічно розвиватися, протидіючи різноманітним ризикам у процесі діяльності на ринку фінансових послуг.

Визначено, що на фінансову стійкість банку мають вплив як зовнішні так і внутрішні фактори.

До зовнішніх факторів, які впливають на фінансову стійкість як окремого банку, так і банківської системи в цілому, відносять: стійкість національної валюти, низький рівень інфляції, довіра громадян до кредитно-фінансової системи країни, державне регулювання діяльності банків, рейтингова система оцінки діяльності банку.

До внутрішніх факторів, які впливають на фінансову стійкість банку, належать якість менеджменту, пов'язана з грамотним розподілом праці, правильною кредитною та депозитною політикою банку, стратегією банку, ефективним банківським маркетингом, дотриманням існуючих економічних нормативів, установлених НБУ, та чинного законодавства, професійними

якостями керівництва банку, стабільність ресурсної бази, капіталізація, якість активів тощо.

Фінансова стійкість банку є головною умовою його існування та активної діяльності. Вона формується під впливом об'єктивних та суб'єктивних факторів і оцінюється за допомогою як окремих фінансових показників, так і зведених комплексних показників, які лежать в основі рейтингових оцінок діяльності банків. Характеризуючи стійкість банку з фінансової сторони визначають показники: які базуються на структурі та достатності капіталу; структурі залучених та запозичених коштів; якості активів коштів; які характеризують динаміку (поведінку) окремих складових активу та пасиву.

Проведення повного аналізу діяльності банків дає змогу визначити стан фінансової стійкості, ліквідності, дохідності і ступеню ризику окремих банківських операцій, виявити джерела власних і залучених коштів, структуру їх розміщення, а також встановити спеціалізацію і значимість окремих банків у банківській системі України.

Сутність механізму забезпечення фінансової стійкості банків значною мірою обумовлена змістом поняття «фінансова стійкість».

Сукупність методів та інструментів управління, за допомогою яких суб'єкти управління забезпечують фінансову стійкість і визначають механізм забезпечення фінансової стійкості.

Складовими механізму забезпечення фінансової стійкості є: суб'єкти забезпечення фінансової стійкості банків (зовнішні – органи банківського регулювання, і внутрішні – Правління банку, Наглядова рада, керівники, які мають безпосереднє відношення до процесу управління фінансовою стійкістю банку); об'єкт забезпечення фінансової стійкості банків (рівень капіталізації, якість активів та зобов'язань, рівень платоспроможності та ліквідності тощо); процес управління фінансовою стійкістю банку, яка, в свою чергу, включає методи управління (планування, аналіз, оцінка, регулювання та контроль) та інструменти управління.

Проведений аналіз фінансової стійкості ПАТ «Укресімбанк» та шляхів її зміцнення дає підстави зробити наступні висновки й пропозиції.

За період 2013-2017 рр. банк збільшив масштаби своєї діяльності, про що свідчить загальне збільшення загальної суми пасивів на 77318875 тис. грн. або на 82,90%, в тому числі зобов'язання збільшилися на 80892388 тис. грн. або на 106,91%. Фінансова стійкість та платоспроможність банку, ефективність його діяльності значною мірою обумовлені структурою і якістю активів. За період аналізу обсяги активів ПАТ «Укресімбанк» збільшилися на 77318875 тис. грн. і станом на 01.01.2018 досягли значення 170591532 тис. грн.

Аналізуючи ділову активність банку можна зробити висновки, що протягом аналізованого періоду 2013-2017 рр. коефіцієнт доходності активів (тобто коефіцієнт співвідношення доходних активів до загальної суми активів банку) на протязі аналізованого періоду знаходиться в межах норми, а саме у 2013 році 81,60%, у 2014 році – 79,42%, у 2015 році – 75,30%, у 2016 р. – 81,58% та в 2017 р. (84,41%), так як вважається що для українських банків середнє значення цього коефіцієнта коливається в межах 70 %.

Протягом аналізованого періоду ПАТ «Укресімбанк» дотримувався економічних нормативів ліквідності. На протязі аналізованого періоду 2013-2017 рр. норматив миттєвої ліквідності відповідав нормативному значенню не менше 20% і складав у 2013 р. 54,70%, а у 2017 році підвищився до 67,85%, що свідчить про здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за рахунок високоліквідних активів (коштів у касі та на кореспондентських рахунках). Норматив поточної ліквідності на протязі усього аналізованого періоду 2013-2017 рр. відповідав нормативу, і складав у 2013 році 98,40%, а у 2017 році – 139,08%, що свідчить про збалансованість строків і сум ліквідних активів та зобов'язань банку. Норматив довгострокової ліквідності також відповідає нормативу не менше ніж 20% і складав у 2013 році 97,50%, а у 2017 році – 146,07%, що свідчить

про здатність банку виконувати прийняті ним довгострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів.

На основі проведених досліджень можна зробити висновок, що ПАТ «Укресімбанк», в цілому, був фінансово стійкою установою, всі основні показники, взяті до аналізу фінансової стійкості, знаходяться в оптимальних межах, або є близькими до них, а також мають тенденцію до покращення або стабілізації.

В його діяльності протягом періоду, що аналізується, були певні проблеми, насамперед, пов'язані з рівнем його капіталізації, впливом кредитного ризику, недостатнім його моніторингом, який має вплив на розмір капіталу.

Механізм забезпечення фінансової стійкості банку реалізується через управління капіталом банку; ризиками, на які наражається банк в процесі діяльності та через планування.

Суб'єктом забезпечення фінансової стійкості в банку виступають Правління банку, Кредитний комітет та Комітет з управління активами та пасивами банку.

У число інших органів, що відповідають за процес забезпечення фінансової стійкості, входять відділ аналізу та управління ризиками, фінансово- економічний відділ та служба внутрішнього аудиту.

Об'єктами забезпечення фінансової стійкості виступають рівень капіталізації, ліквідності та прибутковості; якість активів та зобов'язань; якість управління капіталом, активами, зобов'язаннями, ліквідністю, платоспроможністю та прибутковістю; рівень чутливості банку до притаманних йому ризиків і якість управління ними.

Основними заходами по забезпеченню фінансової стійкості банку є: управління достатністю капіталу банку, лімітування (обмеження фінансових потоків), прийняття забезпечення (зниження суми можливого збитку шляхом покриття ризиків ліквідним забезпеченням), формування резервів (передбачає формування резервів для покриття можливих втрат від

кредитних операцій банку в майбутньому), диверсифікація ризику (розподіл фінансових потоків з метою забезпечення загальної стійкості банку до ризиків), планування та прогнозування (проводиться для більш детального структурування активів та пасивів), отримання додаткової інформації.

Для забезпечення фінансової стійкості в банку діє система планування.

Основними видами планування в банку є: стратегічне планування (довгострокове) - передбачає підтримання відповідності між цілями банку та резервами, які він має, в умовах постійної зміни ринкових обставин та правил державного регулювання; тактичне планування (короткострокове) (реалізація стратегічного плану); оперативне планування (виконання тактичного планування).

Ефективне управління власним капіталом банку є запорукою активізації його підприємницької діяльності, зміцнення фінансового стану, підвищення довіри до банку і розширення кредитної підтримки розвитку реального сектору економіки.

Було розглянуто умови в яких функціонує ПАТ «Укрексімбанк» та визначено шляхи капіталізації, з урахуванням усієї сукупності факторів, які впливають на банк.

Визначено, що пріоритетним джерелом нарощування власного капіталу є збільшення статутного капіталу за рахунок проведення додаткової емісії акцій банку.

Для покращення фінансової стійкості банку потрібно підвищити рівень капіталізації і оптимізувати управління активами і зобов'язаннями. ПАТ «Укрексімбанк» може підвищити рівень капіталізації шляхом збільшення випуску акцій та провівши реінвестування дивідендів.

Для оптимізації управління активами і пасивами можна застосувати на практиці збалансовану стратегію управління. Збалансована стратегія управління активами і пасивами реалізується на практиці за допомогою застосування спеціальних підходів. В дипломній роботі були розглянуті такі

методи як метод дюрації, сек'юритизації, метод хеджування ризиків та метод геп-менеджменту.

ПАТ «Укрексімбанк», доцільно застосувати метод сек'юритизації. Цей метод відкріє можливість позбутися ризикових активів шляхом їх продажу і дасть змогу продавати та обслуговувати значні обсяги кредитів. Банку необхідно проводити управління за допомогою ризик-менеджменту.

Потрібно відмітити, що в Україні низький рівень розвитку фондового ринку, малодоступність достовірних оцінок надійності банків та результатів їх діяльності, низька ліквідність і незначна кількість їхніх акцій, а також корпоративні стратегії не заохочують малі підприємства і населення до участі в акціонерному капіталі банків. А тому, реалізація багатьох методів підвищення фінансової стійкості банків на нашому фінансовому ринку дещо уповільнюється.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко та ін.; за ред. А.М. Герасимовича. - К.: КНЕУ, 2004. - 599 с.
2. Азаренкова Г.М., Дікань Л.В., Новосельцева Т.О. Сучасні комерційні банки: персонал, розвиток, організація: Монографія. - Харків: ВД "ІНЖЕК", 2003 - 131 с.
3. Арістова А.М., Шульга Н.П. Фінансовий менеджмент у банку. Опорний конспект лекцій - К: КНТЕУ, 2007. - 123 с.
4. Банківський менеджмент: Навч. посібник / За ред. О.А. Кириченка. - К.: Знання-Прес, 2002. - 438 с.
5. Банківські операції: Підручник / За ред. А.М. Мороз. - К.: КНЕУ, друге видання. - 2002. - 476 с.
6. Банківські операції: Підручник. - 2-ге вид., випр. і доп. / А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2002. - 476 с.
7. Банки и банковские операции: Учебник для вузов / Под ред. проф. Е.Ф. Жукова. - М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. - 471 с.
8. Банківські операції: Підручник/За ред. Міщенко В.І., Слов'янської Н.Г. - Київ: Знання-Прес, 2006. - 727 с.
9. Банківський нагляд: Навчальний посібник / Міщенко В. І.; Яценюк А. П.; Коваленко В. В.; Коренева О.Г. - К.: Знання, 2004. - 406 с. - (Вища освіта XXI століття)
10. Банківський нагляд: Навчальний посібник / Мін-во освіти і науки України; Ун-т економіки та права "Крок"; Грушко В. І.; Лаптев С. М.; Любунь О. С.; Раєвський К. Є. - К.: ЦНЛ, 2004. - 264 с.
11. Банковские риски: учеб. пособие /; под. ред. О.И. Лаврушина, Н.И. Валенцевой. - М.: КНОРУС, 2007. - 232 с.

12. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента/ И.А. Бланк. - 2-е изд., перераб. и доп. - К.: Эльга: Ника-ЦентрТ.1. - 2004. - 622 с
13. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента/ И.А. Бланк. - 2-е изд., перераб. и доп. - К.: Эльга: Ника-ЦентрТ.2. - 2004. - 618 с
14. Васькович І.М. Забезпечення фінансової стійкості банків України в умовах ринку 2006 года // Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01/І.М. Васькович; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. - Л., 2006. - 19 с.
15. Васюренко О.В. Банківські операції: Навчальний посібник. - 4-те вид., перероблене і доповнене - Київ: Знання, 2004. - 324 с. - (Вища освіта ХХІ століття)
16. Васюренко О.В. Банківський менеджмент: Навчальний посібник. - Київ: Академія, 2001. - 313 с.
17. Васюренко О.В., Сердюк Л.В., Сидоренко О.М., Карасьова З.М., Каднічанська В.М., Федоренко Н.С. Облік і аудит у банках: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2003. - 524 с.
18. Васюренко Л.В., Федосік І.М. Ресурси комерційного банку: теоретичний та прикладний аналіз: Монографія. - Харків: ПП Яковлева, 2003. - 88 с.
19. Васюренко О.В., Азаренкова Г. Управління ліквідністю банку з погляду зміни швидкості його фінансових потоків // Банківська справа (укр). - 2003. - № 1. - С.60-64
20. Васюренко О.В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: Навчальний посібник/ О.В. Васюренко, К.О. Волохата. - К.: Знання, 2006. - 464 с. - (Вища освіта ХХІ століття)
21. Волошина О. Факторные модели анализа ликвидности коммерческого банка // Банковские технологии (рус). - 2012. - № 12. - С.27-30
22. Голубев И.А. Гэп-анализ структурной ликвидности: теория и практика // Финансы и кредит (рус). - 2012. - № 18. - С.2-7
23. Гроші та кредит: Підручник / За ред. проф. М.І. Савлука. - К.: КНЕУ, 2002. - 578 с.

24. Дзямуч М.І., Чижик О.М. Забезпечення ліквідності комерційних банків в умовах фінансової кризи. Економічний простір, №23/2 – 2009 – С. 66-72.
25. Довгань Ж. Фінансова стійкість банківських установ у період економічної кризи // Вісник Національного банку України, № 4, 2009. - с.20 - 23
26. Доугерти, Кристофер. Введение в эконометрику: Учебник/ К. Доугерти. - 2-е изд. - М.: ИНФРА-М, 2007. - 419 с. - (Университетский учебник)
27. Закон України „Про банки і банківську діяльність” від 7 грудня 2000 року N 2121-III (Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України станом від 31 жовтня 2008 року N 639-VI) // <http://www.liga-zakon.com.ua> - Офіційний Інтернет-сайт "Законодавчо-довідкова система законодавства України", 2011
28. Закон України “Про Національний банк України” від 20 травня 1999 року N 679-XIV (Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України станом від 31 жовтня 2008 року N 639-VI) // <http://www.liga-zakon.com.ua> - Офіційний Інтернет-сайт "Законодавчо-довідкова система законодавства України", 2011
29. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23 лютого 2006 року N 3480-IV (Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України станом від 17 вересня 2008 року N 514-VI) // <http://www.liga-zakon.com.ua> - Офіційний Інтернет-сайт "Законодавчо-довідкова система законодавства України", 2011
30. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України // Постанова Правління Національного банку України від 15 вересня 2004 року N 435 - <http://www.liga-zakon.com.ua> - Офіційний Інтернет-сайт "Законодавчо-довідкова система законодавства України", 2011

31. Збірник задач з аналізу банківської діяльності: Навчальний посібник/ І.М. Парасій-Вергуненко, Л.О. Примостка; Ред.А.М. Герасимович. - К.: КНЕУ, 2006. - 504 с. - (До 100-річчя Київського національного економічного університету)
32. Ковальчук Т.Г., Коваль М.М. Ліквідність комерційних банків: Навчальний посібник. – К.: Знання, КОО, 1996. – 120 с.
33. Коцовська Р., Ричаківська В та інші. Операції комерційних банків - Львів: ЛБІ НБУ, 2001 - 276 с.
34. Кочетков В.М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: Монографія. - К.: КНЕУ, 2002. - 256 с.
35. Лютий І.О. Банківський маркетинг: Навчальний посібник/ І.О. Лютий, О.О. Солодка. - К.: Знання, 2006. - 395 с. - (Вища освіта ХХІ століття)
36. Масленченков Ю.С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке: Фундаментальный анализ. – М.: Перспектива, 1996. – 160 с.
37. Миллер Р.Л., Ван-Хуз Д.Д. Современные деньги и банковское дело / Пер. с англ. - М.: ИНФРА - М, 2000. - 856 с.
38. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку/ пер. с. англ. за ред. С.Ф. Голова - К.: Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України, 1998. - 736 с.
39. Молчанов О.В. Теоретичні підходи до управління ліквідністю сучасних банків // Формування ринкових відносин в Україні (укр). - 2006. - № 10. - С.48-51
40. Надійна практика управління ліквідністю в банківських організаціях // Нормативно-рекомендаційний документ Базельського комітету з банківського нагляду (№ 69 лютий 2000 року)
41. Науменкова С., Міщенко С. Стрес-тестування як інструмент діагностики фінансової стійкості банків // Вісник Національного банку України, № 5/145, 2008. - с.24 - 29

42. Нікітін А.В. Маркетинг у банку: Навчальний посібник/ А.В. Нікітін, Г.П. Бортніков, А.В. Федорченко. - К.: КНЕУ, 2006. - 432 с. - (До 100-річчя Київського національного економічного університету)
43. Облік і аудит у банках: Навчальний посібник/ Л.В. Сердюк, О.М. Сидоренко; Ред. О.В. Васюренко. - К.: Знання, 2006. - 596 с. - (Вища освіта XXI століття)
44. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: Навч. - метод. посібник для самост. вивч. дисц. - К.: КНЕУ, 2003. - 347 с.
45. Полфреман Д. Основы банковского дела /Пер. с англ. - М.: ИНФРА-М, 1996. - 624 с.
46. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі: Монографія. - КНЕУ, 2002. - 316 с.
47. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку: Підручник. - 2-е вид., доп. і перероб. - К.: КНЕУ. 2004. - 468 с.
48. Раєвський К. Є., Конопатська Л.В., Домрачев В.М. Банківський нагляд: Навчально-методичний посібник / Мін-во освіти і науки України; КНЕУ/ Раєвський К. Є., Конопатська Л.В., Домрачев В.М. - К.: КНЕУ, 2003. - 174 с.
49. Роуз П.С. Банковский менеджмент. Пер. с англ. со 2-го изд. - М.: "Дело ЛТД", 1995. - 768 с.
50. Ситник Л.С. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник/ Л.С. Ситник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 352 с
51. Тичина В., Задніпровська О. Проблеми та практика управління банківськими ризиками у світі Базеля II // Вісник Національного банку України, №1/141, 2008. - с.45-47
52. Ткачук В.О. Маркетинг у банку: Навчальний посібник - Тернопіль: "Синтез-Поліграф", 2006. - 225 с.
53. Уманець, Тетяна Василівна. Економічна статистика: Навчальний посібник/ Т.В. Уманець. - К.: Знання, 2006. - 429 с.

54. Управление деятельностью коммерческого банка (банковский менеджмент) / Под ред. доктора экон. наук, профессор О.И. Лаврушина. - М.: Юристъ, 2003 - 688 с.
55. Шапран, В. С. Скільки капіталу сьогодні потрібно вітчизняним банкам? / В. С. Шапран. - Фондовый рынок. – 2012. – № 6. – С. 14–16.
56. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник/ В.М. Шелудько. - К.: Знання, 2006. - 439 с. - (Вища освіта ХХІ століття)
57. Шевченко Р.І. Банківські операції: Навч. - метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київський національний економічний ун-т - К.: КНЕУ, 2003. - 276с.
58. Шіллер Р.І. Фінансова стійкість комерційного банку та шляхи її зміцнення. – К.: Наук. думка, 1998. – 159 с.
59. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник/ Д.В. Шиян, Н.І. Строченко. - К.: А.С.К., 2005. - 240 с. - (Університетська б-ка)
60. Шматов О. Методика визначення рейтингу комерційних банків в Україні. // Вісник НБУ, №5, 2013, с.39 - 48.
61. Щетинін А.І. Гроші та кредит: підручник / А.І. Щетинін. - Вид.3-тє, переробл. і доповн. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 430 с.
62. Щибиволок З.І. Аналіз банківської діяльності: Навчальний посібник/ З.І. Щибиволок; Відп. за вип. С.І. Шкарабан. - К.: Знання, 2006. - 312 с.
63. Эдгар М. Управление финансами в коммерческих банках / Пер. с англ. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. - 208 с